

Už Stalino linijos vyksta didelis naikinamasis mūšis

Vokiečių kariuomenė jau nužygiavo 600 km nuo buvusios vokiečių sovietų interesų sienos.

Šiandien sukako pirmasis mėnuo nuo karo Rytuose

BERLYNAS. VII-21. ELTA. Šiandien sueina pirmasis mėnuo nuo žygio prieš Sovietų Sąjungą pradžios. Po vieno sunkių kovų mėnesio Vokietijos ginkluotosios pajėgos, kaip, papildant šios dienos vyriausiosios vokiečių kariuomenės vadovybės komunikatą, DNB agentūrai pranešama, jau yra už 600 kilometrų nuo buvusios vokiečių sovietų interesų sienos ir kovoja senosiose Tarybų Sąjungos srityse. Vėl vyksta didelis naikinamasis mūšis, kuris plečiasi jau į rytus nuo „Stalino linijos“, kurią sovietų vadovybė laikė saugia ir nepalaužiama. Palyginus dabartinę padėtį su ta padėtimi, kuri buvo susidariusi didžiosios 1940 m. Vakarų ofensyvos pirmojo mėnesio gale, reikia konstatuoti, kad, pralaužus „Weygandą liniją“, 1940 m. birželio 7 d., vokiečių fronto pirmojo tos ofensyvos mėnesio pabaigoje vyko sunkus mūšis tarp Lamanšo kanalo pakraščio ir Maaso upės. Panašūs mūšiai ir dabar vyksta į rytus nuo „Stalino linijos“. Tuomet lemiamos reikšmės faktas buvo tai, kad priešui, lygiai kaip šiaurinė, nebuvo suteikta taip karštai trokštama atsikvėpimo pertrauka ir kad jis buvo priverstas mesti į šitą triuškinamą kovą savo paskutiniąsias jėgas. Nors tuomet puolimo frontas buvo 350 kilometrų ilgio, palyginus su dabartiniu 2.000 kilometrų frontu Rytuose, ir nors, pavyzdžiui, nuo pradinės pozicijos prie Somrės upės iki žemutinės Senos reikėjo nužygiuoti tik 90 kilometrų, palyginus su daug didesniais žygiuotėmis Rytuose, vis dėlto, ir tuomet atkakliai besiginantys prancūzų pajėgos sutriuškintas nuo Weygando linijos iki prancūzų pajėgų pasiūlymo truko dešimt dienų.

Stalino sūnus pateko į vokiečių nelaisvę

BERLYNAS. VII. 22. ELTA. DNB praneša, kad liepos 16 d. generolo Schmidto vadovaujamai tankų grupei žygiuojant pirmyn, į pietų rytus nuo Vitebsko prie Ljono, į vokiečių rankas pateko Stalino vyriausias sūnus Jokūbas Stalinas, 14 haubicų artilerijos pulko vyresnysis leitenantas. Jokūbas Stalinas yra gimęs 1908 m. kovo 18 d. Baku mieste. Jis yra sūnus pirmosios Stalino žmonos Katerinos Svanidzės. Jokūbas Stalinas, kurį generolas Schmidtas tuojau pat pareikalavo į savo štabą, iš karto prisipažino esąs Stalino sūnus. Jis pareiškė, pamatęs, kad spirts prieš vokiečių kariuomenę yra neprasminga, ir dėl to jis su savo kareiviais pasidavė ir nelaisvę.

Naujas Stalino dekretas

STOCKHOLMAS. E. „Nya Dagbladet“ pranešimu, per Maskvos radiją buvo perskaitytas Stalino dekretas, kuriuo visos rusų kareivių moterys turi išvykti iš savo gyvenamųjų vietų ir pasisūlyti tarnybai. Kareivių vaikai turi būti atiduoti į valstybines vaikų prieglaudas. Nuo šios privalomos tarnybos atpalaiduojamos tik sergančios moterys, kurios gali įrodyti savo ligą gydytojų liudijimu.

BERLYNAS. E. Kaip DNB patvirtė, Moelderso naikintuvų eskadrilė iki šiol jau numušė daugiau kaip 1.200 lėktuvų. Tiksliai Rytų fronte eskadrilė numušė daugiau kaip 500 lėktuvų.

Padėtis sovietų fronto yra žymiai kitokia ir sunkesnė. Vis dėlto, jau šiandien, pirmojo karo Rytuose mėnesio pabaigoje, galima nustatyti štai ką: 1. Sovietų armijai sausumoje ir ore padaryta milžiniškų ir jokių būdu jau nebegalinčių būti išlygintų nuostolių, ir todėl dabar jau turėjo būti panaudotos paskutinės atsargos; 2. Taikos metu parengtos ir

Žinios iš frontų

IŠ VYRIAUSIOSIOS FIJURERIO BŪSTINĖS.

Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: rytų fronto pietinėje dalyje vokiečių, rumunų ir vengrų kariuomenės persekioja sumuštą priešą.

Kituose fronto ruožuose sėkmingai naikinami gausūs apsupti priešų daliniai.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją vokiečių lėktuvai perėitą naktį prie britų rytų kraštų nuskandino du prekinis laivus bendro 11.000 tonnažo. Kovos lėktuvai apmėtė bombomis uosto įrengimus Skotijos pietų krante ir Anglijos pietų rytų krante, o taip pat ir aerodromus salos pietų rytuose.

Šiaurės Afrikoje vokiečių lėktuvai apmėtė bombomis britų artilerijos punktus prie Tobruko ir pačio Tobruko uosto įrengimus. Oro kovose buvo numušti trys britų lėktuvai naikintuvai. Vakar dieną ir širį britų lėktuvams bandžius pulti La Manche krantus, vokiečių lėktuvai naikintuvai ir zenitinės patrankos numušė aštuonis britų

ištisinės gynyimos linijos Sovietų Sąjungos Europos dalyje jau nebėra; 3. Pastebima aštri krizė tiek vadovybėje, tiek sovietų junginių viduje. Tuo tarpu vokiečių kariuomenės vadovybė stipriai laiko savo rankose visas pajėgas, kurių didžioji dalis iki šiol dar net nebuvo kaip reikiant panaudota.

Daugelyje vietų dabar vėl pavyko apsupti žymias sovietų armijos dalis.

Tuo tarpu fronto pietinėje dalyje sumušta priešą nuolat persekioja sąjungininkai. Vokiečių karo veiksmams vyksta, panaudojant visas tris karo pajėgų rūšis. Karo veiksmams vyksta planingai, ir sovietai, kaip ir visi ligšioliniai priešai, bus taip sumušti, kad ateityje Vokietijai nebebus jokio pavojaus iš Rytų.

ko 340 transporto vežimų ir 26 šarvuoti.

BERLYNAS. VII. 21. ELTA. Liepos 19 d. vienai vokiečių divizijai rytų fronto viduriniame ruože pasisėkė apsupti stiprias bolševikų besitraukiančias jėgas. 4.000 belaisvių, palmų liepos 19 — 20 d., savo laiku buvo priklausę 18 įvairių sovietų divizijų, ir dėl ginklų stokos liepos mėnesio viduryje buvo suvesti į vieną naują diviziją.

BERLYNAS. VII. 21. ELTA. Liepos 20 dieną prie Polarnoje šiaurinėje Suomijoje veikiantieji vokiečių kovos lėktuvų junginiai nuskandino vieną priešą karo laivą, apie 3.000 — 4.000 registruojamų brutų tonų talpumo.

BERLYNAS. VII. 21. ELTA. Atlikdami liepos 20 d. skridimus ties šiaurės Suomijos pakrante ir Lėdinuotuoju vandenynu, vokiečių lėktuvų junginiai sunaikino bombomis, be jau anksčiau paskelbtu sovietų karo laivų prie Polarnoje, taip pat ir vieną sovietų laivą naikintoja. Be to, prie Žvejų pusiasalio buvo nuskandintas 2.000 tonų talpos sovietų prekybinis laivas.

nlmas didelio skaičiaus batalijonų ir pulkų vadų. Prie Smolensko pamitųjų belaisvių tarpe yra ir vienas politinis komisaras Antonovas. Plotkovičius iš sovietų artilerijos 416 pulko, kurį patys naujas karinis šio pulko komisarai lairės, kaip nepatikimą. Dauge su visa eile kitų komisarų ir dideliu skaičiumi karininkų jis buvo nutelstas mirti. Tačiau jo bačerijs kareiviai padėjo jam laiku išsigeibėti ir pabėgti. Kariuomenėje, jo pareiksimu,

Sovietų armija šiaušiasi prieš naujuosius komisarų

Kai kuriose dalyse jau įvykę atvirų sukilimų

BERLYNAS. E. Iš palatų į nelaisvę ir perbėgusių sovietų kareivių pasakojimų aiškėja, kad jau ir šiaip

buve įtempti santykiai tarp raudonosios kariuomenės vadovybės ir komisarų paskutiniomis dienomis dar labiau pasitęję.

Priskirtųjų prie esančios į rytus nuo Mogilevo ir Smolensko srityje sovietų kariuomenės naujųjų komisarų pirmasis žygis buvo pašalinimas didelio skaičiaus batalijonų ir pulkų vadų. Prie Smolensko pamitųjų belaisvių tarpe yra ir vienas politinis komisaras Antonovas. Plotkovičius iš sovietų artilerijos 416 pulko, kurį patys naujas karinis šio pulko komisarai lairės, kaip nepatikimą. Dauge su visa eile kitų komisarų ir dideliu skaičiumi karininkų jis buvo nutelstas mirti. Tačiau jo bačerijs kareiviai padėjo jam laiku išsigeibėti ir pabėgti. Kariuomenėje, jo pareiksimu,

Rooseveltas pareikalavo prailginti karo tarnybos laiką

Tuo reikalu įteiktas motyvuotas raštas kongresui

NEW YORKAS. VII-21. ELTA. Prezidentas Rooseveltas šiandien pasiuntė kongresui numatytą raštą, kuriuo reikalaujama prailginti vienu metų karo tarnybos laiką aktyvios tarnybos tautinės gvardijos kariams ir atsarginiams.

Šis raštas buvo įrašytas į plokšteles ir buvo paskelbtas per radiją.

Savo rašte prezidentas Rooseveltas reikalavimą prailginti karo tarnybos laiką motyvuoja tuo, kad jei laikas nebus pratęstas, tai tauta turės pasiminti rimtą riziką ir armiją per du mėnesius turėtų būti paleista.

Kongresui tenka pasiimti atsakomybę palaikyti armijos pajėgumą. Be to, Rooseveltas pabrėžė, kad sąlygos, buvusios tuo metu, kada buvo nustatytas dvylikos mėnesių karo tarnybos laikas, pasikeitė.

kiekvienas nevokietis, turėjęs progos pakeliauti po Vokietiją po 1933 metų, turėjo nustepti matydami, kaip pasikeitęs yra vaizdas, kurį jis buvo matęs dar prieš Hitleriui paimant valdžią. Atrodė, jog nacionalistinė vyriausybė yra suradusi tą burtų žodį, kurio tuščiai ieškojo jos pirmtakai, jeigu jie iš viso turėjo geros valios. Bedarbių, kurie kaip nelemtos ūkinės sistemos auka milijonais slankiodavo alkėtos bei gatvėse, jau nebuvo; kiekvienas iš jų buvo gavo darbo ir duonos. Badas, kuris buvo išdrėgęs giliausius masių veiduose, buvo nugaltas. Gatvių kovos ir politiniai neramumai, nuo kurių tautos kūnas virpėjo lyg mirtino druzgio krečiamas, buvo pašalinti. Pavojams ir skurdui išnykus ir didmiesčių namus įžengė sveiko kuriamojo darbo rintis. Kiekvienas dirbantysis matė, kad jo veikla atspindi ir santykiuose su draugais, kurių nebedrumsčia klasių kova. Žmonės turėjo progos padžiūgauti šventėse, kada plevesuoją vėlavos ir džiaugsmu trykstanti jaunūmenė žygiuoja dainuodama po laikinių alkėtos bei haies. Ir ūkininkas bei darbininkas turėjo šventinių valandų, kada vokiečių tautai duota progą pagalvoti apie save ir savo vertę ir darbą apvalnikuotį džiaugsmu. Darbininkas dideliais garlaisviais keliavo savo tėvynės ežerais ir upėmis arba pasaulio vandenimis, jis sėdėjo koncertų salėse bei teatruose ir už pigią kainą galėjo grožėtis puikiaisiais vokiečių kultūros kūriniams.

Nuostabu tautai atrodė ne tik svetimšakiui, bet ir vokiečiui, kai jis pasvarstydavo tai, kas kasdien darėsi Vokietijoje. Jis matė, kaip darbininkai tiesė puikias ir didingas autostradas, jis matė visur bedygtančius galingus, antią primenančius statinius. Vietoj pasenusių gyvenamųjų rūmų išaugo modernūs sveiki butai. Po ilgamečio gimimų skaičiaus mažėjimo gatvėse vėl pasipylė bešaldinančių vaikų būriai, kurie buvo tarsi nenugalimo vokiečių noro gyventi įkūnijimas. Vokiečių tauta jautėsi vidujiniai ir išoriškai jau nerilykykas; tie, kurie savo kailių buvo patyrę prieš 1933 metus buvusį alkį, nedarbą ir kitas Versalio priespaudos negeroves, kurias jie turėjo beįėjiskai toleruoti, tie visi jautėsi lyg stebuklingu būdu atpirkti.

Priemonės, kurias Adolfas Hitleris panaudojo savo didžiuliam taikos ir reformų darbui, daugumai atrodė paslaptis; jie tautai priėmė kaip stebuklą ir dėkojo Fuehrerui, pritardami jo politikai, reikšdami jam meilę ir entuziazmą ir be atvangos dirbdami. O tačiau tą mislę, kurią nacional-socializmas panaudojo vokiečių tautai išvaduoti, nebuvo sunku išpėti. Darbo rankų buvo į valias; atrodė, jog truko tikslai kapitalo, kurį priešai buvo atėmę plešdami nežmoniškas reparacijas. Bet Hitleris pamatė, jog svarbiausia ne kapitalas, bet darbas. Už vertę, kurias kiekvienam tauti galėjo sukurti rankų darbą, reikėjo duoti pinigų, kai tik valstybė nustatė valiutą, stabilizavo kainas bei atlyginimus ir užkirtė kelią kiekvienai savanaudiškai spekuliacijai tautos turtais. Tokiu būdu vokiečių tauta susikūrė valiutą, pagrįstą darbu, o ne auksu. Šitoji valiuta buvo tikrausia ir geriausia pasaulyje. Valstybė apvaldė daiktus, kurie anksčiau atrodė bevaldžiai žmones. Taip tai Vokietija pamažu pasidarė tarytum viena didžiulė žmogaus valios manifestacija, nes formulė, kuri buvo pritaikyta valiutai, galėjo ir visam ūkiui. Kai

Kur glūdi vokiečių sėkmės burtas

Kiekvienas nevokietis, turėjęs progos pakeliauti po Vokietiją po 1933 metų, turėjo nustepti matydami, kaip pasikeitęs yra vaizdas, kurį jis buvo matęs dar prieš Hitleriui paimant valdžią. Atrodė, jog nacionalistinė vyriausybė yra suradusi tą burtų žodį, kurio tuščiai ieškojo jos pirmtakai, jeigu jie iš viso turėjo geros valios. Bedarbių, kurie kaip nelemtos ūkinės sistemos auka milijonais slankiodavo alkėtos bei gatvėse, jau nebuvo; kiekvienas iš jų buvo gavo darbo ir duonos. Badas, kuris buvo išdrėgęs giliausius masių veiduose, buvo nugaltas. Gatvių kovos ir politiniai neramumai, nuo kurių tautos kūnas virpėjo lyg mirtino druzgio krečiamas, buvo pašalinti. Pavojams ir skurdui išnykus ir didmiesčių namus įžengė sveiko kuriamojo darbo rintis. Kiekvienas dirbantysis matė, kad jo veikla atspindi ir santykiuose su draugais, kurių nebedrumsčia klasių kova. Žmonės turėjo progos padžiūgauti šventėse, kada plevesuoją vėlavos ir džiaugsmu trykstanti jaunūmenė žygiuoja dainuodama po laikinių alkėtos bei haies. Ir ūkininkas bei darbininkas turėjo šventinių valandų, kada vokiečių tautai duota progą pagalvoti apie save ir savo vertę ir darbą apvalnikuotį džiaugsmu. Darbininkas dideliais garlaisviais keliavo savo tėvynės ežerais ir upėmis arba pasaulio vandenimis, jis sėdėjo koncertų salėse bei teatruose ir už pigią kainą galėjo grožėtis puikiaisiais vokiečių kultūros kūriniams.

Nuostabu tautai atrodė ne tik svetimšakiui, bet ir vokiečiui, kai jis pasvarstydavo tai, kas kasdien darėsi Vokietijoje. Jis matė, kaip darbininkai tiesė puikias ir didingas autostradas, jis matė visur bedygtančius galingus, antią primenančius statinius. Vietoj pasenusių gyvenamųjų rūmų išaugo modernūs sveiki butai. Po ilgamečio gimimų skaičiaus mažėjimo gatvėse vėl pasipylė bešaldinančių vaikų būriai, kurie buvo tarsi nenugalimo vokiečių noro gyventi įkūnijimas. Vokiečių tauta jautėsi vidujiniai ir išoriškai jau nerilykykas; tie, kurie savo kailių buvo patyrę prieš 1933 metus buvusį alkį, nedarbą ir kitas Versalio priespaudos negeroves, kurias jie turėjo beįėjiskai toleruoti, tie visi jautėsi lyg stebuklingu būdu atpirkti.

Priemonės, kurias Adolfas Hitleris panaudojo savo didžiuliam taikos ir reformų darbui, daugumai atrodė paslaptis; jie tautai priėmė kaip stebuklą ir dėkojo Fuehrerui, pritardami jo politikai, reikšdami jam meilę ir entuziazmą ir be atvangos dirbdami. O tačiau tą mislę, kurią nacional-socializmas panaudojo vokiečių tautai išvaduoti, nebuvo sunku išpėti. Darbo rankų buvo į valias; atrodė, jog truko tikslai kapitalo, kurį priešai buvo atėmę plešdami nežmoniškas reparacijas. Bet Hitleris pamatė, jog svarbiausia ne kapitalas, bet darbas. Už vertę, kurias kiekvienam tauti galėjo sukurti rankų darbą, reikėjo duoti pinigų, kai tik valstybė nustatė valiutą, stabilizavo kainas bei atlyginimus ir užkirtė kelią kiekvienai savanaudiškai spekuliacijai tautos turtais. Tokiu būdu vokiečių tauta susikūrė valiutą, pagrįstą darbu, o ne auksu. Šitoji valiuta buvo tikrausia ir geriausia pasaulyje. Valstybė apvaldė daiktus, kurie anksčiau atrodė bevaldžiai žmones. Taip tai Vokietija pamažu pasidarė tarytum viena didžiulė žmogaus valios manifestacija, nes formulė, kuri buvo pritaikyta valiutai, galėjo ir visam ūkiui. Kai

Sovietų parašiutininkai aprenjami vokiečių karių uniformomis

BERLYNAS. E. DNB žiniomis, priešingai visiems tarptautinėms teisės nuostatomis, sovietai kovoje prieš vokiečių kariuomenę naudoja ne tik vokiečių uniformas, bet ir civilinius drabužius. Krzemieniec buvo sumiti sovietų parašiutininkai, kurie buvo apsiivilę civiliniais drabužiais. Per apklausinėjimą jie prisipažino, kad keli parašiutininkų brigados Nr. 204 lėktuvai Baryspolyje nuleido parašiutininkus civiliniais drabužiais. Šitie parašiutininkai nusiileidę vokiečių kariuomenės užnugaryje.

Kaunas, 1941 m. liepos 22 d.

(Nukelta į 2 psl.)

KRONIKA

Gumos milijonieriai

ISVEZTIEJI IR DINGUSIEJI

Iš Kauno ir Marijampolės apskr. iki šio laiko išvežtųjų į SSR įregistruota apie 6634, neregistruotųjų kaliniių per 1700, išsiv. politinių kaliniių 301.

KOMITETAS POLITINIAMS KALINIAMS, TREMTINIAMS IR NUKENTĖJUSIEMS NUO KARO ŠELPTI

Sėkmingiau organizuoti visuomenės talkininkavimui politiniams kalininiams, tremtiniams ir nukentėjusiems nuo karo šelpti prie L. Raud. Kryžiaus Vyr. Įgaitinio Įstaigos susidarė laikinasis komitetas polit. kalininiams, tremtiniams ir nukentėjusiems nuo karo šelpti. Jo žinioje yra visos iki šiol prie Raud. Kryžiaus veikusios sekcijos.

Kaip patirta, norima suaukinti nuv. politinių kaliniių suvažiavimą.

ATGAIVINTA „VALGIO“ BENDROVĖ

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Visuomeninio maitinimo „Kauno Valgio“ ir „Vilniaus Valgio“ trestai panaikinti. Atstatoma akc. -vė „Valgis“ ir leidžiama tęsti savo veiklą toliau. Bendrovė tvarko savo ankščiau veikusias įstaigas. Sudaryta laikinoji akc. „Valgio“ b-vės valdyba, į kurią eina ats. plk. A. Zubrys, K. Klei-ra, P. Gavėnas, Br. Užumeckas ir A. Reventas.

Kauno ir Vilniaus „Valgio“ trestai turimus statutinius fondus, visas įmones, prekių atsargas, transporto priemones bei kitoki turtą balanso kainomis turi perduoti valdyti ir tvarkyti akc. „Valgio“ b-vė.

PAŠTO IR TELEFONO - TELEGRAFO TARIFAS

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Visuomenės pašto viršininkams, telefonų - telegrafo ir radijo stočių viršininkams ir pašto agentūrai vedėjams pranešama, kad iki šiol Lietuvoje veikęs TSRS pašto, telefono, telegrafo ir radijo tarifas nuo liepos 21 dienos panaikintas ir jo vieton įvedamas veikęs iki 1940. VI. 15 d. pašto, telefono, telegrafo ir radijo tarifas.

Imant pagal minėtą tarifą mokėti, reikia imti tiek kapeikių ir rublių, kiek jame pažymėta centų ir litų. Pavyzdžiui, jei tarifo pažymėta už paprastą užmiestinį laišuką iki 20 gr. 30 ct, tai reikia imti 30 kapeikių, jei atvirukas su mėto mano kameros numeriu, varda, pavardę, tėvo varda, dingusių pinigų sumą ir, siūlydamas man visą dėutę „Regatos“, žadėjo greit surasti pavogtus pinigus. Už popirusus padėkojau, sakdamas, kad jau atpratau rūkyti ir jei rūkau, tai tik per tokius lardymus, kaip kad šios nakti...

— Žinote... — kažka buvo bepradelas tarydytojas sakyti, bet tuo metu ir kamara žėjo rudaplaukė moteris ir čekistas joms. Mano tarydytojas, priėjęs prie manęs, jau vėl pakeltų toną pradėjo šaukti: — Jei šiandien nenori taisybės pasakyti, pasakysiu ją rytoj, mes jau turime praktikos...

— Kaip tai nenori sakyti... — šitorpė žydas čekistas, — per daug jūs čia poniškai su juo elgiatės. Tarydy-mo metu jis dantys papiroso laiko. Zvilgterėjęs į mano surakintas rankas, jis taip kirtu kumčiuo man į žandą, kad dantys liko tik tiek pa-pirosos, kiek buvau įsikandęs. Dar no kelių klausimų ir keislažodžių, tardymas šį kartą buvo baigtas. Kai išvėdė mane į kalėjimo kiemą, jau auso. Prie vartų stovėjo prikrauta žalioti girelė (kalėjimo autobusas), įste kuria zuo keli prižiūrėtojai.

Sunku buvo suprasti, ar tai buvo naujas transportas, ar senoji politi-niai kaliniai, „po teismo“ pakrauna-mi Sibiran.

Lipdamas vingiuotais koridoriais laiptais, spaudydykėn, išploviau liku-čius tarydytojo dovanoto papirosos ir paskutinio žydo čekisto smūgio iš-mušta danti...

Abėjau, kad ir tikrasis plunksna-kočio savininkas, kurį sausio mėn. pradėjo palkau alaus bare, po „poli-tinės plunksnakočio bylos“ šiandien, jei dar gyvas, turėtų visus dan-tis.

pašto ženklų kainuoja 20 ct, tai už jį reikia imti 20 kapeikių, jei už 100 litų persiuntimą tarife pa-žymėta 75 centai, tai už persiun-timą 100 rublių reikia imti 75 ka-peikos ir t. t. Panašiai reikia elg-tis su telefonu, telegrafo ir radi-jo mokėčiais.

ATLEISTI BUV. RYŠIŲ VALDY-BOS SPECKYRIUS TARNAU-TOJAI

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Bu-vę Ryšių Valdybos speckyriaus tarnautojai nuo š. m. liepos 1 d. laikomi iš tarnybos atleisti, nes Pašto Valdybai tokie skyriai bus nereikalingi.

Atleidžiamiesiems buvusiesiems Ryšių Valdybos tarnautojams kompensacijos nelšmokamos, kol tuo reikalu bus išleisti atitinkami įstatymai.

PINIGAI RASTI SIUNTINIUIOSE IŠ SOV. SĄJUNGOS, KONFIS-KUOJAMI

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Rast-i gautuose iš Sovietų Sąjungos siuntiniuose pinigai turi būti kon-fiskuojami ir įrašomi į pašto pa-jamas. Apie tai reikia pažymėti nurašomuose aktuose.

VYTAUTO DIDŽIOJO KULTūros MUZIEJUS VĖL ATIDARYTAS

Vytauto Didžiojo Kultūros Mu-ziejus, kurį laiką buvęs uždarytas, nuo liepos 23 d. vėl atidarytas pub-likos lankymui. Be M. K. Čiurlionis ir kitų Lietuvos menininkų kū-rinių, muziejuje eksponuota vaka-rų Europos žanrinė bei peizažinė XVI-XVIII amž. tapyba.

UGNIAGESIŲ ORGANIZACI-JOMS

Pranešama ugniagesių organi-zacijų žiniai, kad, atitinkamų val-džios organų sutikimu, ugniagei-siams yra leidžiama dėvėti anksty-vesnę, t. y. prieš 1940 m. birželio mėn. 15 d. vartotą uniformą su antpečiais ir vyresniškumo žen-kalais.

Patvirtinta laikinoji Ugniagei-sių Organizacijų Sąjungos valdy-ba šios sudėties: pirmininkas — ats. plk. lt. Motiejus Karas, vi-cepirmininkas — ats. plk. lt. Vi-talis Baltrimas, sekretorius — Jo-nas Vilčinskis, nariai: Leonas Normantas ir ats. lt. Leonidas Panlauskas.

Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos Valdyba

Kaunas, 1941 m. liepos mėn. 19 d.

Mes vėl buvome atvykę į Manas, į vieta, įterpusią vidury nešitųjų miškų, prie Rio Negro vandenų. Prieš kiek lai-ko daugelis buvo įsitikinę, kad Manas per trumpą laiką praeiks New Yorką ir Chicago: taip smarkiai buvo užsimota šį uostą iškelti į didžiųjų pasaulio miestų eilę. Tarp pelkių ir neįsėjamių miš-ku mišino šuoliais augo modernus mies-tas su visais civilizuoto pasaulio priva-lumais ir smulkmenomis, apie kurias daug Europos didmiesčių turėjo tik mį-giota supratima. Guma buvo tas dieval-tis, kuriam visai lenkėsi ir mokojo duoklę.

O dabar? Dabar mes sėdime ten pat ir likę pastatė dingsta šolėse. Medžiai užsikariauja naujas pozicijas tarp išbe-susių namų ir greit iš miesto neliks nie-ko, kas galėtų patraukti smalsaus ke-liautojo akį. Tiesa, uoste dar išsiriškievę daug apspėjusių laivų, kuriuos baus pa-judinti, kad negubrytų į dulkes. Uoste viešpatuoja ramybė ir klaidai supurti naujai išplaukiančio laivo sirena. Taip.

TELSIŲ „ALKOS“ MUZIEJAUS MENO TURTAI

Išliko nepalietti. Visa, kas į mu-ziejų buvo atgabenta, yra tvarko-je.

KAUNO Miesto IR APSKRITIES DARBO INSPEKCIJA RENKA ŽINIAS APIE DIRBANČIUS PRAMONĖS ĮMONĖSE

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Pram-onės įmonių, kuriose yra Kauno miesto ir apskrities ribose, laiky-tojai ar vedėjai įpareigojami neat-iidžiojan; pranešti Kauno miesto ir Apygardos Darbo Inspekcijoms (Poškos g. 13, II aukš., tel. 23526 ir 27373) veikiančių įmonių laikytojų pavardes ar pavadinimus, adresus (tel. nr.), darbininkų skaičių ir at-sakingojo įmonės vedėjo vardą ir pavardę.

KAUNAS. VII. 21. ELTA. Kauno mies.o Darbo Inspekcija yra Poš-kos g. 13, II aukš., Inspektoriaus tel. 22476, raštinės — 23526.

Kauno Apygardos Darbo Inspek-cija yra ten pat, Inspek.oriaus tel. 25457, raštinės — 27373.

SPORTAS

RYT FUTBOL RUNGTYNĖS

Ryt, liepos mėn. 23 d. Kūno Kultūros Rūmų stadione įvyko pirmosios futbol rungtynės tarp dviejų rinkinių. Privalo stygti šie žaidikai: Činikas, Skalskis, Dargis, Jankauskas, Gelėdinas, Ka-minas, Grabušis, Šlyžius, Gelazius, Deindailauskas, Kernauskas, Šopy, Del-tuva, Brazauskas, Galvičius, Kozienau-skas, Tėvelis, Nevinskis, Penkauskas, Andriuskevičius, Paberis, Baltrimavi-čius, Jankauskas, Adomavičius, Jerovas, Bužinskas, Cepavičius, Jakševičius, Skel-vys, Paulauskas, Langevičius ir Genu-sauskas.

Petraukos metu įvyks 3.000 m bėgimas su kliditais. Dalyvaus: Vetrinas, Kaipokas, Jurgutis, Saldaitis, Jušcas, Ga-linis ir kt. Rungtynių pelnas skiriamas nuo karo nukentėjusiems šelpi.

Trumpai iš užsienio
— Iš Tokio pranešama apie naują

Pranešame giminėms ir pažįstamiems, kad VII. 13 mirė
kap. Bronius Kirkila
Palaidotas Kauno kat. kapinėse.

Nuliūdę broliai ir sesuo

Mažai šeimai skubiai reikalinga ateinanti MERGAITE, mėgstanti švarą ir mokanti šiek tiek virti.
Kreipitis: Zemaičių g-vė 100, but. 1, nuo 19 — 20 val. 89(1)

Geromis sąlygomis perleidžiamas Kaune, veikiantis vaikų rūbų salo-nas su įrengimu, kiljontūra ir dviem suvatomis mašinomis.

Be to, poligrafijos, litografijos ir kitos mašinos.

Sužinoti tarpininkavimo biure „CO-SUMBIJA“, Laisvės al. 41b. 87(1)

Lietuvių šeimai reikalinga tarnaitė namu ruošai ir mokanti valgi gaminti. Dėl sąlygų kreipitis Kapsų g-vė Nr. 51, bt. 1, arba telefonu Nr. 28410. 92(1)

Gerei mokanti vokiečių ir lietuvių kalbas ieško darbo. Kreipitis Keatūčio g-vė 25, b. 6. 91(2)

Marijampolės parapilajai tų reika-lingas blaivus ir sugebas chorą vesti vargonininkas. Atlyginimas geras — galutinai susitarti vietoje. 86(2)

IŠ KELIAUTOJO UŽRAŠŲ

gyvenimas dar plaada, bet, deja, ne toks, koks buvo užsimotas.

Vakare atsidūrėme Rio Negro bare. Be mūsų, ten buvo pusė tusino Dievo valiai palikusių europiečių. Jie pasakojo apie laimingąjį laikotarpį, apie operų prem-jeras, kurios nedaug skyrėsi nuo Pary-žiaus panašių pastatymų. Dabar operos rėmuose raitosi gyvatės. Jos tingiai an-tiduriuoja, tropikų saulės kaitinamos. Jie pasakojo taip pat apie gumos rinkimą, peiningą dalyką, kuris per kelias die-nas atnešdavo didelį turtą. Tiesa, tas darbas nebuvo iš lengvųjų: tekdavo ko-voti su gyvatėmis, moskaitais, tigrais ir indėnais. Daug mėnesių jie nematydavo nieko kito, kaip mišką ir pavojinguosius sutvėrimus. Dėl to, grįsė jie skėsdavo prabangoj: batų valytojams mokėdavo gryno aukso gabalais, cigaretes užsieda-davo degančiais popieriniais pinigais, o moterys maudydavosi sekte.

Gumos rinkėjai uždirdavo dešimtis ir šimtus tūkstančių ir turėdavo gerokai sukli galvas, kad galėtų tokią sumą iš-leisti. Dabar, atsiminę praeitį, buvę rin-kėjai keičia anglus, kurie atėmė iš jų pragyvenimo ir kvailes prabangos šaiti-

ni, sugalvodami gumos medžius stu-ginti savo kolonijose.

Sen ten apylinkėse išmėtyta vargingų lūšnėlių. Jose gyvena buvusiųjų gumos rinkėjų palikuonys, kurie džiaugiasi at-sitiktinai uždirdami vieną kitą skati-ką. Iš buvusios jų didybės neliko nė ženklo, ir tik prie vynu stiklo jie priai-mena netolimą praeitį.

Keltaučiai toliau Xingu upe, pri-plaukėm didelę „sodybą. Kadangi to-liau plaukti nebuvo augu, nutarėm per-nakvoti. Šeimininkas buvo senas, soli-dus vyras, gyvenęs su dukterimi ir ke-letu čiabuvių. Seniau šeimininkas bu-vo pramintas „Xingu karaliumi“, bet, deja, tai buvo prieš keltą dešimtmečius, ir iš buvusio turto jau telkė dydus pri-siminimai. Duktė mokėsi Londone ir Lozano, ir gumos katastrofa nutraukė besipaisančio gyvenimo sūlą. Išvaia-vio į Europą pirmąją klasę, grįsė teko trečiaja, tarp apiplyšusių emigrantų, purvinu laivu.

Daug kas šlaure Brazilijoj laukia sugrįžtant senųjų gerųjų laikų. Zmo-nės atsidavė likimui ir šventai tiki, jog jis bus galingesnis. Mums, mačiusiems griuvėsių valandą, tai atrodo neupran-tama, net keista. Tačiau čiabuvių to negali ir negalės užmiršti: tikas perma-na, nauja, pinigais grista, gyvenima.

Roosevelto raštas kongresui sukėlė visą komentary audrą

NEW YORKAS. VII. 22. ELTA. Associated Press praneša, kad

Roosevelto raštas kongresui sukėlė visą komentary audrą. Nepriklausomas senatorius Norris pareiškė abejojimo dėl Roosevelt to siūlymo prailginti karo tarny-bos laiką. Demokratai senatorius Smithas bendrai pasisakė prieš visą Roosevelt rašto turinį ir pa-reiškė pageldavimo žinoti, kas iš tikrųjų Jungtinėms Valstybėms gresia. Atstovų rūmų narys res-publikonas Tinkhamas Roosevelt rašto proga pareiškė, kad kraštui

duoti pasižadėjimai turi būti iš-laikyti, nes ką gi turės manyti jaunimas apie vyriausybę, kuri neišlaiko duotų pažadų.

Atstovų rūmų karinės komisi-jos pirmininkas May įteikė įstaty-mo projektą numatantį karinės tarnybos laiką prailginti iki 6 mė-nesų ir įtraukti tautinės gyny-bos reikalui naujus kariuomenės kadrus. Karinės senato komisi-jos narys demokratas Thomas taip pat įteikė pasiūlymą, kad kongresas pasikeitų tautą esant sunkioje būklėje, ir tuo būtu au-tomatiškai prailgintas karo tar-nybos laikas.

VASHINGTONAS. E. Senatorius Wheeleris kalbėdamas senatė rei-ka-lavo išsiųsti iš Jungtinių Val-stybių „britų agentus“ ir karališ-kuosius pabėgėlius. Wheeleris pa-reiškė, jog britų propagandistai ragina siųsti Amerikos kariuome-nę į karą ir reikalauja, kad kon-gresas „atliktų savo pareigą isto-ti į karą“. Anot Wheelerio, mi-nisieriai Knoxas, Ickes, Stimson's ir Wickardas paremia britų imperi-jos propagandą ir šmeižia pul-kininką Lindeberghą.

SOVIETAI GAVO LEIDIMĄ PA-SISTATYTI VASINGTONE GA-LINGĄ RADIOJO STOTĮ

VASINGTONAS. E. Laikraščio „Evening Star“ žinioms, Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė davusi rusų ambasadoriui Umars-kiui leidimą dabar Vašingtone pa-statyti galingą trumpųjų bangų radijo stotuvą, kurio pagalba jis galės betarpiu susisiekti su Mas-kva ir pasikeisti informacijomis.

Kaip vokiečių spau-da komentuoja Sta-lino paskyrimą gy-nimo komisariu

BERLYNAS. E. Vokiečių spau-da Stalino paskyrimą krašto gyny-mo laudies komisaru vadina oži-mesniu Sovietų Sąjungos pakriki-mo ir didejančio moralinio irimo įrodymu. „Montag“ rašo, kad Sta-linas šiaja priemone duoda pagrinda manyti, kad jis numato bolševi-kių gynybos srityje didėjantį cha-osą. Jis bando dabar sukurti kari-les ir politinės diktatūros vienu-mą. Stalinas dabar jau deda visą į-vyrų, moterų ir vaikų mobilizacija. Jau dabar tarp karinių rezervų maišosi moterys ir vaikai, kuriuos sovietų maršalai beveik be jokio apmokymo meta į kovas. Timo-šenkos paskyrimą Stalino pava-duotoju laikraštis aiškina kaip pa-kartotina Vorosilovo nusūmimą, ir nevertinimą Budionno gubežė-mų.

L. Raudonojo Kryžiaus ekspedicijos veikla Minske

Kuriais keliais buvo vežami lietuviai tremtiniai

Kaip jau buvo skelbta, šio mėn. 1 dieną, Minske ir Molodečnyje buvo įkurti Raudonojo Kryžiaus ištremtiesiems punktai: aprūpinti maistu ir pirmos pagalbos reikmenimis; Minsko punktas, be to, — ir susisiekimo priemonėmis.

Minsko gelbėjimo punktas 18 dieną likvidavo ir visas jo personalas sugrįžo, nes paaiškėjo, kad tolimesnis to punkto buvimas būtų beprasmiškas. Molodečnyje punktas dar veikia.

Ekspedicija (jos vadovas buvo p. St. Vasiljauskas, Vilniaus R. K. skyriaus taktininkas) patyrė štai ką (suglaustos žinios).

Ekspedicija išvyko iš Vilniaus dviem autobusais. VII-10 buvo ištirtas kelias Vilnius — Minskas ir Minskas — Orša ir Minskas — Bobruiskas.

Oršos kryptimi buvo nuvažiuota ligi pat Oršos (sustota 6 km nuo Oršos, nes Oršoj tada dar vyko mišiai), o Bobruiske — iki Cėrvėnės, suimtųjų šaudymo vietos.

Iš apklausinėjimo nustatyta, kad Bobruisko kryptimi ešalonai su ištremtaisiais nejo. Šita kryptimi buvo vežti tik belaisviai.

Vietinių gyventojų žiniomis, prie Cėrvėnės buvo sušaudyti apie 45 kaliniai. Kas buvo sušaudyti, nežinia. Juos palaidojęs totorius Krinickis papasakojo, kad sušaudyti jie buvo gerai ir prastais rūbais apsiėmę, jie buvo palaidoti dviejose duobėse, 3 km už Cėrvėnės.

Važiuojant į Oršą, patirta, kad šia kryptimi ešalonai su išvežtaisiais ejo. Ešalonai pro stotis praeidavę labai greit ir nesustodami. Ties Smolenciūais ešalonai buvo sustoję. Krupų lietuvių kolonijoj (ten yra pasilikę nuo Didžiojo karo apie 60 lietuvių šeimų) patirta, kad, sustojus ešalonui, buvusios lietuviškos giedamos šventos giesmės. Gyventojai davė vežamiesiems vandens, nors sargybiniai ir draudė duoti.

Borisovė esą buvo kažkokie ešalonai su žmonėmis. Tiems žmonėms davė valgyti, gerti ir net nusipirkti produktų žemomis kainomis. Pro Kolodisčę stotį praeję labai daug ešalonų su žmonėmis. Žmonės matę pro Borisovą praeinančius ešalonus VI. 23—26 d., o vėliau ešalonai nebėję.

Geležinkelio stotyse tikslėsnų žinių nepasisekė gauti, nes apie šiuos ešalonus nepasilikę žinių; buvusios atžymėtos tik atėjimo ir išėjimo datos, o geležinkelininkų daugumas išbėgioję.

Daroma išvada, kad ešalonai bus nuėję toliau, Rusijos gilumon. Toji išvada daroma iš to, kad pro Borisovą paskutinis ešalonas praejo VI. 26, o gelež. tiltas už Smolensko buvo susprogdintas tik 28 ar 29 d. Cėkistams, kurie labai skubėjo su tais ešalonais, galėjo pavykti juos nugrūsti gana toli.

Ši išvada paremiama dar ir liudytojų parodymais. Doc. Pakuckas iš Vilniaus, grįždamas iš Maskvos, mažes tarp Smolensko ir Minsko ešalonus, prasilenkiančius su jo traukiniu. Ešalonai nesusitodavę, buvo su užkaltais langais. Minsko geležinkelininkas, Popovičių stoty papasakojo, kad grįždamas iš Novosibirsko už Maskvos sutikęs ešalonus su nerusiškais kalbančiais žmonėmis. Vagonai buvo atidaryti, buvo leista išeiti nusipirkti.

Molodečnos geležinkelininkai pasakojo, kad dalis ešalonų iš N. Vilnios nuėję Polocko link. Pil. Kiryk tvirtinęs, kad per Polocką buvo vežami ešalonai su lietuvišiais Leningrado link. Ten buvo vežami tik vyrai.

Šios ekspedicijos buvo išskomi taip pat ir vaikai, bolševikų išvežti iš Druskininkų pionierių stovyklos. Kur tie vaikai yra nuvežti, nustatyti nepavyko. Toločine gal. sesuo pasakojusi, kad Borisovė apie birželio 26 d. ji mačiusi 4—5 vagonus įvairių tautybių vaikų. Buvo kalbama, kad tie vaikai vykstą į Orlo ir Ivanovo gubernijas.

Gandai apie ešalonų deginimą, sprogdinimą, išvežtųjų persodinimą Minske iš ešalonų į autobusus ir sušaudymą — nepasitvirtino.

Sia proga tenka pabrėžti, kad iš vokiečių karinės valdžios ekspedicija yra patyrusi ko didžiausį palankumą: visur buvęs parodytas nuostirimas, buvę stengiamasi padėti ir žiniomis ir premonėmis, net skysto kuro buvo vežti duodama.

Šį šeštadienį baigs darbą pirmoji naujai parengtą prekybininkų laida. Kursų laikas — tik dvi savaitės, todėl jų lankytojams tenka gerojai pasispausti. Miškų g. Nr. 1, kur vyksta kursai, sukinasi daug malonaus lietuviško jaunimo. Kaip pareiškė kursų vedėjas, kursais su-

Kodėl pasitraukė Duff Cooperis

BERLYNAS. E. Ryšium su Anglijos informacijų ministerio pasikeitimu vokiečių spaudoje pastebima, kad Duff Cooperio pasitraukimą yra iššaukęs ne tik jo asmeninis nesugebėjimas, bet ir pastatymas jam tokių uždavinių, už kurių nesimato jokios idėjos ir jokio tikslo, kuris galėtų anglų tautą sujungti.

Lai kraštyje „Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašoma, jog visiškai netenką sėbėtis, kad tokiomis aplinkybėmis Duff Cooperis turėjo nebetikti propagandos ministerio vietai. Taip pat ir jo įpėdinis nesugebėjęs sugalvoti jokių patrauklių šūkių. Šiuo metu Churchillis esąs sunaudojęs jau ketvirtą informacijų ministerį, ir pagaliau supykęs jį pasakytė savo asmeninį sekretorių tam, kad žmonės žino, jog, talkydamis Duff Cooperio įpėdinį ministerį Brackena, jie puola patį Churchillį. Dabar Churchillis, visiškai taip, kaip ir Stalinas, turi pats už save atsakyti.

„Berliner Boersenzeitung“ pažymi, kad Duff Cooperis jau iš pat pradžių dirbęs bergėžnia darbu. Prieš Vokietijos karinius ir politinius laimėjimus jis nebesuradęs jokios kitos priemonės, kaip tik melą. Tarp kitko, kaip pastebį laikraštis, Churchillis ir šią progą išnaudojęs savo pozicijai sustiprinti, pritraukiant žmonių, kuriuos su juo riša draugiški arba giminiški ryšiai. Tuo būdu pasaulio viešumoje Churchillis vis labiau pasirodo kaip karo kurstytojas Nr. 1. Jo karas dar kartą aiškiai pasireiškia nauju staigiu posūkiu į protekcionizmą.

AMSTERDAMAS. E. Londono radijo žiniomis, generolas Wilso nas Sirijoje paskelbė apsiausties stovį.

Kaip rengiami naujieji prekybos kadrai

Šį šeštadienį baigs darbą pirmoji naujai parengtą prekybininkų laida. Kursų laikas — tik dvi savaitės, todėl jų lankytojams tenka gerojai pasispausti. Miškų g. Nr. 1, kur vyksta kursai, sukinasi daug malonaus lietuviško jaunimo. Kaip pareiškė kursų vedėjas, kursais su-

sidomėjimas buvo nepaprastas. Iš tolimiausiu Lietuvos kampų jaunieji, išdėję dviem savaitėm maisto, pluošė pėsti į Kauną. Nors iš pradžių buvo nusistatyta, į kursus priimti tik 40—50 asmenų, bet prašymų buvo paduota apie 600. Tėko padidinti priimamųjų skaičių. Nepatekusieji net ašaravo. Atranka buvo daroma, atsižvelgiant į mokslo cenzą ir kitus asmeninius savumus, reikalingus būsimiesiems prekybininkams. Esant lygioms kvalifikacijoms, pirmenybė buvo daroma partizanams. Dabar kursuose veikia trys grupės, kuriose yra apie 190 mokinių. Tarp jų jų yra abiturientų, buvusių policininkų ir kt.

Pagal kursų planą, kursantams reikia išlaikyti 70 valandų iš penkių objektų: pardavimo technikos, prekybos organizacijos, prekybinio skaičiavimo, atskaitomybės, prekių pažinimo. Pamokų kasdien būna 6 val. Visą likusį laiką kursantai dirba namuose.

Kursuose dirbama rimtai. Daroma alpnesniųjų atranka. Viena grupė jau paleista namo. Vadovybė nusistatė neduoti kursų

baigimo pažymėjimų alpinai sugebantiems skaičiuoti ar nepasidaryti mintimis mandagum, kaip netinkamiems prekybininko profesijai.

Kursuose dirba penki mokytojai, diplomuoti prekybininkai ar ekonomistai, prekybos mokyklos mokytojai.

Reikia manyti, kad naujieji prekybininkai savo darbštumu ir mandagumu sugebės laimėti tautos simpatijas.

Iš visos Lietuvos

ZARASAI

Nukentėję nuo karo vargingesnieji Zarasų gyventojai šelpiami per Socialinio Aprūpinimo Skyrių, kur išdalija iš miestiečių surinktas aukas ir vietos partizanų surinkta pamesta turta labiausiai paramos reikalingiems.

Jau pradeda veikti savivaldybė, ligoninė, mokesčių inspekcija, kooperatyvas ir bankelis.

GULBINENAI

Pirmuoju ešalonu iš apylinkės išvežtos tik kelios šeimos. Į antrąjį sarašą, neseniai atrasta, įtraukta net pusė kai kurių kaimų gyventojų. „Draugas“ senūnas į sarašą buvo rūpestingai surinkęs visus, kuriuos savo priešais laikė.

Pirmadienį, birželio 23 d., vietos aktyvistai iškėlė vėlavą, tačiau tuoj atsirado raudonųjų, kurie pranešė Vabalinkų milicininkams. Šie atvažiavę sunkvežimiu pradėjo šaudyti į bėgančius beginklius žmones. Ir tik jų netaiklumo dėka pastarieji išliko gyvi. Vėliau buvo įsigyta ginklų (daugiausia medžioklinių šautuvų), sumiti vietos komunistai. Zuvusių nėra. Sudėginti raudonieji nieko nesusėpė.

Atvykę vokiečių kariai įtvirtino pastovią tvarką.

JOSVAINIAI

Didžiosios medžioklės metu iš Josvainių išvežtos ir dar negrįžę šešios šeimos.

Pirmieji vokiečių kariai pasirodė pirmadienį (VI. 23) apie 14 val. po stipraus susišaudymo su raudonaisiais, kurių rugiuose ir miškuose buvo pilna. Apie dešimt vokiečių mašina prasiveržė pro gausius raudonuosius ir miestelį ir po pusvalandžio jį užėmė. Raudonieji gavo labai skubiai bėgti, todėl padėginėti neturėjo laiko. Iš vietinių pabėgę tik surviliškietis Bobinas ir balsogaliatis Kislaraukas.

Nukentėjo tik bažnyčios stogas, viena troba ir trys klojimai. Žmonių niekas nežuvo.

Jau bėgančių bolševikų žiauriai nukankintais kan, Jonas Novickas Josvainiuose buvo išlebonavęs penkiolika metų. Jo rūpesčių patatyta gražioji Josvainių bažnyčia, kurioje liepos 18 dieną buvo įspūdingos pamaldos jo vėle. Žmonių buvo pilna bažnyčia — apie tūkstantį. Daugelis dalyvavusių priėmė komunią.

Maj. Luetzowo eskadrilė numušė 1.072 priešų lėktuvus

BERLYNAS. VII. 21. ELTA. Suteikdamas majorui Luetzowui jo keturiasdešimtojo laimėjimo ore proga Ažuolo Lapus prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus, Fluoris ypatingai pagerbė ir šio komodoro vadovaujamą ir laimėjimais ore pasižymėjusią naikintuvų eskadrilę. Daugelio didelių kautynių metu Rytų fronte šis eskadrilės pasiekė stebinančių laimėjimų. Jau liepos 2 dieną komodoras galėjo pranešti apie savo naikintuvų 326-tąjį laimėjimą ore ir apie 223 priešų lėktuvų sunaikinimą ant žemės. Eskadrilė ypatingai pasižymėjo liepos 7 d., vi-

siškai sutriuškinusi vieną stiprų priešų bombonešių junginį, 27 sovietų kovos lėktuvams mėginus užpulti vieną lauko aerodromą, eskadrilė, vadovaujama savo komodoro, visus sovietų lėktuvus numušė per 15 minučių. Iki liepos 18 dienos Luetzowo naikintuvų eskadrilė Rytuose pasiekė 683 laimėjimus ore. Iš viso šis eskadrilė iki šiol yra numušusi 1.072 priešų lėktuvus per oro kautynes. Majoras Luetzowas birželio 28 d. numušė 27 priešų lėktuvų, po trijų savaičių jau pasiekė 40-tąjį laimėjimą ore.

PULGIS ANDRIUŠIS

PO MĖNESIO

Karštas birželio rytas. Prie maisto krautuvės ilgąje uodegoje žydėkos vos neudraskė vienos moters, kuri pranešė apie prasiėdėjusį karą:

— Ui, tai manevres, prašoi uždaryt burnes!

Priėštartavimų pilnas namas, zenitinių trenksmų pilnas oras, dangus pilnas lėktuvų. Amžinos, pasigailėtos atminties „valstiečių ir darbininkų“ milicijos pareigūnai tai stumdė praevius. Kai vokiečių lėktuvai praskrenda Kauną, tada gedulingai pradeda vaiuoti sirenos. Kiemų tarpvartėse pametę galvas laksto žmonės su raudonais skarmalais, griebia už paarpos praevį, kad nėra aliarmo. O kai laidotuviškai sužveigia sirena, tai „tvarkdarys“ dumia už kampo. Drąsus kaip žvirblis arba gaidys ant mėšlyno.

Pasinaudodamas milicininkų išsiblaškymu, nuburiuoja pas kaimyną teirautis. Kaimynas mau-dykliniais drabužiais kaltinasis balkone ir skaito knygą. Aiškūs taikos meto ženklas. Net, rodos, nepatogu klausinėti apie karą.

— Kas gi čia pagaliau? —

— Karas — atsako pro saulės akinus ramliausiai žvelgdamas kaimynas ir vėl įsitraukdamas į knygą. Anksti rytą kalbėjęs Fuehreris, išdėstęs bolševikų galutinai pertemptą stygą.

Ir iš kur tas pasakiškas kaimyno ramumas?

Atsimenu pasaulinio karo paskelbimą. Nuo Pagrabių kaimo bėgo šaltysius Tartilas. Taip pat buvo karšta diena. Šaltysius juodo švarko skvernei bangavo vėjuje. Balti marškiniai švietė per kilometrą:

— Žmonės, katalikai, vaina! — rėkė jis į visas vieškelio puses.

Ir nuo to laiko prasidėjo nežmoniškas samysis. Oikiminkai griebėsi kastuvų, rausė duobes, kinkė arklius, krovė turtus į vežimą. Vėl iškinėtinio, nenuspręsdami, ar bėgti ar pasilikti.

Ir po viso to mano kaimynas balkone su knyga! O lėktuvai, nepaisydami vaikiškų bolševikų zenitinių, vis dažniau suka viršum karinių lizdų, jei taip galima būtų pavadinti raudonųjų skenduolių pastangas griebtis už šauudelio.

Kaimynas užsuka radiją ir išgirstame Molotovo kalbą. Pilną blevygu, keiksmų. Kaip ir galima laukti iš kiekvieno azijato.

Vadinasi, ne tuččiau kalbėjo moterėlė uodegoje prie maisto krautuvės. Milicininkai slaučia lyg patrakę:

— Cia jums ne šposai, nešdinkitės!

Kieme susirinkę trijų namų gyventojai. Jų tarpe neuniformuotas čekistas, taip pat čia gyvenęs, kol dar nebuvo išėjęs į raudonuosius budelius.

— Na, kaip, kas naujo? — klausia panikos suremtas.

Kartojio radijo kalbą:

— Negali būti, kad Kauno aerodromas subombarduotas. Kas jums tai drįso sakyti? — su čekistiniu smalsumu teiravosi vaikinai.

— Pats jūsu Molotovas.

Tai išgirdęs, vargšas dumė iš kiemo, nes tą akimirka savas kailis jam parūpo labiau, negu tarnybinės pareigos. Tuo įrodymams, kad „bolševikas lieka bolševiku iki mirties“ posakio tuščiaiduriskum.

Trejuose nameliuose gyvena studentai. Pro duris į kiemą išlenda pažįstamas, kuris čia niekada nesilankydavo:

— Iš kur gi dabar?

Cia, pas draugą slaptai išindėjęs visą savaitę. Atėjęs pėsčias iš žeračių. Sesei su šeima išvežė. Jis suspėjęs į mišką:

— Ir štai šiandien pirmą kartą viešai pasirodau žmonėse! — baigia ilgą pasakojimą šypsena. Pirmą komo dieną jau buvo signalas visiems girių globotiniams išeiti aikštėn!

Tariamai pabūvokime kaime. Tai sužinojau po karo parvažiavęs savo tėviškėn.

Vieną ūkininką iki gyvo kaulo prikankino valsčiaus vykdymo komiteto valkatos. Šeštadienis prieš karą. Atidulka senūnas. Reikalauja į valsčių. Pataria pasiimti maisto ilgesniam lakui. Mat, išpylęs tiksliai aštuonis centnerius, o dar trisdešimt — ne. Viskam reikia pasirošti.

Ūkininkas atsisveikina su savaisiais. Visį tikri, jog maitintojas išeina amžinai. Ir, po dviejų valandų, o stebuklas, grįžta iš valsčiaus. Linksmas kaip per Sekmines. Namiešiams parodo nuosava ranka pasirašytą popierių. Maždaug:

— Šiuo pasiraždu tarybų valdžiai iki š. m. liepos 16 dienos pristatyti 30 centnerių grūdų. Jei to nepadarysiu, tai prašau laikyti mane sabotažinku ir liaudies priešu!

Namiškiai klausia, ar žinas gerai, kokį sprendimą sau pasirašęs. Rūpintojas linksmiai atsako:

— Bėgti trys savaitės... Per tas savaites...

Ir ant rytojaus karas. Puola visį į glėbius.

Sekmadienį klebonas laiko mišias. Užgieda suplikacijas:

— Nuo bado, maro, ugnies ir karo, gelbė mus, Viešpatie!